Boana Skola

Bild 1: Boana skola, fotot taget troligen 1928-1946 av Arne eller Albin Persson

Delar av artikeln har saxats ur Anna Greta Nilssons artikel i Oppmanna-Vånga Hembygdsförenings årsbok 1992; Skolor i Oppmanna och Vånga socknar:

Allmän skolhistoria.

Folkskolestadgan från 1842 var en mycket viktig milstolpe för undervisningen i Sverige. Men folkundervisning var inte något helt nytt. Vissa stadgar om sådan hade kommit redan under den tid Skåne hörde till Danmark. Övergången till Sverige 1658 orsakade naturligtvis avbräck i folkundervisningen genom de många oroligheterna och genom att skåningarna tvingades övergå till ett nytt språk.
Den första svenska stadgan om folkundervisning kom i samband med 1686 års kyrkolag. I den sägs att prästen och klockaren skall med all flit driva barnaläran och undervisa barnen att läsa i bok. Vid de obligatoriska husförhören kontrollerades även läskunnigheten. Många människor, fler än man ofta tror, var därför läskunniga innan folkskolan infördes.

Under 1800-talet togs så undervisningsfrågan upp på allvar i Sverige. Det gällde de lägre ståndens höjande och bönder som Axel Danielsson och Nils Månsson i Skumparp arbetade mycket för den saken. Efter många och bittra strider kom så beslutet om 1842 års folkskolestadga, undertecknad av Karl XIV Johan den 18 juni 1842. Enligt den skulle i varje stadsförsamling och i varje socken på landet finnas minst en, helst fast skola, med godkänd lärare. En skolstyrelse under kyrkoherdens ledning skulle tillsättas i varje skoldistrikt. Varje distrikt ålades att skaffa lokaler för sina skolor. Läraren skulle som lön erhålla minst sexton tunnor spannmål, varav åtta in natura samt åtta i pengar till ett belopp av 53 Rdr 16 Sk Banco. Församlingen skulle även förse läraren med tjänlig bostad och nödigt bränsle samt åt honom anskaffa sommarbete och vinterfoder för en ko eller i stället för detta minst värdet av två tunnor spannmål.

Nu skulle alla svenska barn inte bara få lära sig att läsa, utan även att skriva och räkna. Tyvärr gick det inte så fort och skälen till det var många. Kanske saknades pengar till skolbyggnader. En del barn behövdes hemma för arbetet på åkern eller i verkstaden. En del barn fick stanna hemma för att de saknade kläder och skor.

1842 års folkskola var främst en skola för bönders, arbetares och torpares barn. Överklassens barn gick i läroverk och privatskolor. Så småningom beslöts om en obligatorisk bottenskola, från vilken man efter fyra år kunde flytta över till realskola.

År 1919 fastställdes en ny undervisningsplan, vilken innehöll många nyheter. Bland annat slopades katekesen som lärobok. Geografi, historia och hembygdskunskap infördes som obligatoriska ämnen. Slöjd, musik och praktiskt arbete fick större plats. Heltidsundervisning skulle vara det normala och skolplikten skulle vara sexårig. Många kommuner protesterade mot detta nya och först efter ett riksdagsbeslut 1924 blev alla tvungna att rätta sig efter föreskrifterna.

År 1936 beslutades så om ett sjunde skolår. 1950 kom enhetsskolan och 1962 grundskolan med nioårig skolplikt och ny läroplan. Sedan dess har det kommit nya läroplaner.

Det är mycket som hänt under de 150 år som gått sedan folkskolan infördes. Och ständigt förs debatt om nya läroplaner, ny lärarutbildning, betyg eller inte betyg, osv.

Lokal skolhistoria

Den första skolbyggnaden i Boana uppfördes 1876-1877 för att ersätta den gamla skolan i Filkesboda och som även fungerade som missionshus. Med ökat elevantal och nya skolregler kom det efterhand att bli tre skolor.

Nya skolan i Boana byggdes 1922 och användes även den till 1963. Av folkskollärarna som tjänstgjort i Boana kan nämnas Nils Tullberg 1880-1909, Eufemia Petronella Zelander 1911-1942, Erik Hedin 1943-1949, Bengt Rynge 1950-1954, Börje Römbo och Uno Andersson.

Mellanskola inrättades i Boana 1928. Vid den kom lärarbytena mycket tätt. Under de fyra första åren var det fem olika lärare: Annie Långh, Gunny Jakobsson, Maja Wolff, Birgit Knutsson och May Jane Bergliot Berntsson.

1963 stängdes sista skolan i Boana.

Småskollärare i Boana har bl.a. varit Lilly Bengtsson, Margareta Petersson-Berger och Maria Svanström.

Förutom den fasta skolan fanns i socknen tre ambulatoriska skolor. För lärarna vid dessa skolor var inte fastställd någon minimilön, utan lönen skulle bestämmas genom ’avtal mellan husfäderna’.
Läsåret var indelat i tre terminer: vårterminen från den 20 januari till den 1 maj, sommarterminen 11 maj till 23 juli och vinterterminen 1 september till 1 december. Och dagligen läste man kl. 7:00-10:00, 10:30-12:00 och 14:00-17:00.

Sammandrag

1686	Första svenska stadgan om folkundervisning kom i samband med 1686 års kyrkolag, där *’prästen och klockaren skall med flit driva barnaläran och att undervisa barnen att läsa i bok.’*
1842	Folkskolestadgan undertecknades av Karl XIV Johan den 18 juni 1842.
1877	I Boana byggdes första skolan [1876-1877].
1919	Ny läroplan fastställdes: Katekesen slopades som lärobok. Geografi, historia och hembygdskunskap infördes som obligatoriska ämnen, slöjd, musik och praktiskt arbete fick större plats. Heltidsundervisning skulle vara det normala och skolplikten skulle vara sexårig.
1922	Nya skolan byggdes i Boana [1922-1924]
1924	Alla blev tvungna att rätta sig efter 1919 års läroplan efter riksdagsbeslut 1924.
1928	Inrättades mellanskola i Boana
1936	Beslutades om ett sjunde skolår.
1950	Kom enhetsskolan (8-årig skolplikt).
1962	Började grundskolan med nioårig skolplikt och ny läroplan.
1963	Undervisningen vid skolorna i Boana lades ner.